

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/157/2024
Identifikačné číslo spisu:	6121569845
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6121569845.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti BKT Group, s. r. o., Košice, Narcisová 2229/6, IČO: 47 704 195, zastúpenej JANČI & Partners s. r. o., Liptovský Mikuláš, Belopotockého 720/2, IČO: 47 258 748, proti žalovanému Mesto Košice, Tr. SNP 48/A, IČO: 00 591 135, o zaplatenie 27.913,48 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K2-29C/9/2022 a o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 15. mája 2024 sp. zn. 9Co/109/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania nep r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice, pôvodne Okresný súd Košice II (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“), rozsudkom z 21. novembra 2022 č. k. 29C/9/2022-203 návrhu žalobkyne na prerušenie konania nevyhovel (I.), žalobu zamietol (II.) a žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v plnej výške, o ktorej rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (III.). Vec právne odôvodnil čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky; § 123, § 124, § 128 ods. 1 a 2, § 151n ods. 1, § 151o ods. 1, § 151p ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj ako „OZ“); § 1 ods. 1, § 2 ods.1 až 3, § 3 ods. 1, § 3 ods. 3 a 4, § 4 ods.1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov; § 2 ods. 1 až 3, § 2 ods. 7 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí a čl. 1 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd. V konaní nebolo medzi stranami sporné, že žalobkyňa je výlučný vlastník nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXXX a žalovaný je vlastníkom stavieb - komunikácií postavených na parcelách registra "C" parcelné číslo XXX/XX, č. XXX/XX, č. XXX/XX a č. XXX/XX, ktoré sa nachádzajú pod cestou a pod chodníkom (ďalej aj „stavby“) v lokalite B. ulice a parcely C - KN č. XXXX/XX a č. XXXX/XX, ktoré sa nachádzajú pod cestou a pod električkovou traťou (ďalej aj „stavby“) v lokalite ulice A.. Na časti parciel vo výlučnom vlastníctve žalobkyne C - KN č. XXX/XX (v rozsahu 63 m²) a č. XXX/XX (v rozsahu 22 m²) žalovaný v zmysle geometrického

plánu č. XX/XXXX, S. zriadil vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z., pričom ide o pozemky, kde je zriadená zeleň. Uvedené parcely v danom rozsahu teda žalovaný neužíva bez právneho dôvodu a nad tento rozsah neužíva parcely vôbec, keďže zvyšná výmera parciel C - KN č. XXX/XX a C - KN č. XXX/XX je už súčasťou záhradkárskej osady a užívajú ich členovia tejto osady. V tejto časti žalovaný namietol svoju pasívnu legitímáciu a súd prvej inštancie sa s jeho námietkou stotožnil. Súd prvej inštancie mal ďalej za preukázané, že miestne komunikácie a chodník prešli z vlastníctva štátu (ktorý ich vystaval) do vlastníctva žalovaného na základe osobitného predpisu (zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí) a že samotná ich výstavba bola realizovaná v súlade s platnými právnymi predpismi. Podľa výpisu LV č. XXXXX pre k. ú. K. N. majú predmetné parcely (v súčasnosti evidované ako parcely C KN č. XXX/XX až č. XXXX/XX) spolu výmeru 946 m², ale vecné bremeno zo zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo na predmetných parcelách len vo vzťahu k výmere 861 m² (na parcele C - KN č. XXX/XX a na parcele C - KN č. XXX/XX bolo zo zákona zriadené vecné bremeno len v rozsahu 63 m² a 22 m² - vyplýva to z geometrického plánu č. XX/XX), pretože len na výmere 861 m² sa nachádzajú stavby žalovaného. Zostávajúca výmera parciel C - KN č. XXX/XX a C - KN č. XXX/XX - 85 m² sa nachádza už v záhradkárskej lokalite.

1.1. V prípade sporných pozemkov mal preto súd prvej inštancie za preukázané, že ide o nehnuteľnosti na ktorých sa nachádza komunikácia, chodník, verejná zeleň, na základe čoho je potrebné na právne vzťahy z toho vyplývajúce aplikovať ustanovenia zákona č. 66/2009 Z. z., keďže k pozemkom, ktoré sú vo výlučnom vlastníctve žalobkyne, vzniklo zo zákona č. 66/2009 Z. z. vecné bremeno v prospech žalovaného, ktoré zároveň zakladá žalovanému právny titul k ich užívaniu. Predmetom konania teda bolo, či žalobkyni patrí náhrada za žalovaným užívané nehnuteľnosti, ak áno, aká je výška a či má byť táto náhrada opakovaná alebo jednorazová. V tomto kontexte súd prvej inštancie poukázal na rozhodovaciu prax, predovšetkým na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, z ktorého citoval a z ktorého vyplynul záver o jednorazovom charaktere náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z.

1.2. Žalovaný voči nároku žalobkyne na náhradu za zriadenie vecného bremena vzniesol námietku premlčania. Súd prvej inštancie k danému uviedol, že náhrada za zriadenie vecného bremena je jednorazová, nemá charakter opakujúceho sa plnenia a zo žiadnych ustanovení žiadneho zákona nie je možné vychádzať, že by v rámci pozemkov, na ktorých sú vystavané stavby podľa zákona č. 66/2009 Z. z., mohlo dochádzať k nájomnému vzťahu, resp. k bezdôvodnému obohateniu, resp. k akémusi opakovanému náhradnému plneniu za takto zriadené vecné bremeno. Vlastník pozemkov pod stavbami si preto mohol uplatniť náhradu za uvedené vecné bremeno, avšak len v zákonom stanovenej lehote a to do 3 rokov (§ 101 OZ) od nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. od 1. júla 2009, kedy nadobudli účinnosť články I. až III. zák. č. 66/2009 Z. z. Žaloba však nesmerovala k zaplateniu odplaty za zriadenie vecného bremena, ale k tomu, že žalovaný je povinný platiť opakujúce sa plnenie za určité obdobie (v zmysle žaloby od 13. decembra 2019 do 30. novembra 2021). Žalovaný písomnými protokolmi z 11. januára 1993 a 26. augusta 1993 preukázal prechod nehnuteľného majetku zo štátu na žalovaného v zmysle zákona č. 138/1991 Zb., zahŕňajúci v tomto konaní sporné stavby. Dátum delimitácie tohto majetku štátu na žalovaného vrátane predmetných stavieb je uvedený v novom passpote stavby, teda v opise karty majetku, ktorý žalovaný doručil súdu prvej inštancie do spisu. Žalovaný teda prevzal evidenciu predmetných stavieb po štáte, ktorý ich vystaval a odovzdal do užívania. Vzhľadom na uvedené mal súd prvej inštancie za to, že predmetné stavby boli povolené a skolaudované podľa príslušných právnych predpisov účinných v rozhodnom období, inak by na nich nemohla desaťročia premávať mestská a verejná doprava. V nadväznosti na to súd prvej inštancie vzhľadom na námietku premlčania žalovaného ako dôvodnú, keď nárok žalobkyne na jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. sa premlčal v zákonom stanovenej 3 ročnej premlčacej lehote, ktorá uplynula 1. júla 2012. Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobu žalobkyne z dôvodu premlčania nároku zamietol.

1.3. Súd prvej inštancie v súlade s § 162 ods. 1 až 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „CSP“) nevyhovел návrhu žalobkyne na prerušenie konania, keďže nedospel k záveru o existencii zákonného dôvodu na prerušenie konania, keď žalobkyňa tento návrh odôvodnila len

prísľubom z kancelárie verejného ochrancu práv, že sa verejnému ochrancovi práv predloží návrh na podanie návrhu na Ústavný súd SR vo veci vyslovenia nesúlady zákona č. 66/2009 Z. z. s Ústavou SR. Súd prvej inštancie taktiež nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa na aplikáciu § 257 CSP v tomto konaní, a preto o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 15. mája 2024 sp. zn. 9Co/109/2023 nevyhovel návrhu žalobkyne na prerušenie konania (I.), rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej a vo výroku o trovách konania potvrdil (II.) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v celom rozsahu (III.). Odvolací súd po preskúmaní odvolania zistil, že namietané odvolacie dôvody nie sú naplnené a dospel k záveru, že súd prvej inštancie sa nedopustil nesprávneho procesného postupu či vady s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o potrebe aplikácie zákona č. 66/2009 Z. z. na skutkové okolnosti danej veci, kedy stavby - cestné, miestne, účelové komunikácie a ich súčasti vystavané na pozemkoch žalobcu prešli ku dňu účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. do majetku žalovaného. Žalobcovi by patrila jednorazová náhrada za zákonné vecné bremeno, ktorá avšak bola premlčaná. K námietke žalobcu, že nebolo správne vyhodnotené, či stavby nachádzajúce sa na pozemkoch žalobcu boli postavené v súlade so zákonom (§ 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.) odvolací súd dodal nasledovné. Zákon č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovo-právnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov zakotvuje, že účinnosťou od 1. marca 2009 došlo k zriadeniu vecného bremena na pozemky zastavané komunikáciami. Podľa názoru odvolacieho súdu nemožno prehliadať, že zmyslom tohto zákona bolo usporiadať vlastnícke vzťahy práve k stavbám a iným objektom, ktoré povolené a skolaudované podľa stavebných predpisov neboli, pretože boli postavené na cudzích pozemkoch (nepatriacich štátu, obci, prípadne vyššiemu územnému celku). V tomto konaní nebolo pochyb o tom, že stavby - miestne komunikácie boli vystavané ešte tzv. socialistickou organizáciou a predtým, ako zákonom č. 138/1991 Zb. s účinnosťou od 1. júla 2009 prešli do vlastníctva žalovaného (Mesta Košice) boli vo vlastníctve štátu. Ide o nedoriešené právne vzťahy z predchádzajúceho spoločenského režimu a zákonodarcu prijatím zákona č. 66/2009 Z. z. ustanovil mechanizmy, akými možno usporiadať medzery vo vlastníckych vzťahoch (viď uznesenie NS SR sp. zn. 2Cdo/194/2018). Odvolací súd ďalej uviedol, že v prípade pozemných komunikácií ide o samostatný predmet právnych vzťahov podľa zákona č. 135/1961 Zb., ktorý okrem iného upravuje výstavbu, užívanie a ochranu pozemných komunikácií a pôsobnosť orgánov štátnej správy. V zmysle tohto zákona pozemnú komunikáciu tvorí cestné teleso a jej súčasti. Súčasťou diaľnic, ciest a miestnych komunikácií sú všetky zariadenia, stavby, objektív a diela, ktoré sú potrebné pre úplnosť, na zabezpečenie a ochranu diaľnic, ciest a miestnych komunikácií a na zaistenie bezpečnej, rýchlej, plynulej a hospodárnej premávky na nich. Miestne komunikácie v zmysle tohto zákona sú všeobecne prístupné a užívané ulice, parkoviská vo vlastníctve obcí a verejné priestranstvá, ktoré slúžia miestnej doprave a sú zaradené do siete miestnych komunikácií. Pokiaľ ide o povoľovanie stavieb v zmysle tohto zákona, toto podlieha normám správneho práva a patrí do príslušnosti konkrétnych správnych orgánov. Podľa názoru odvolacieho súdu teda pokiaľ nebola sporná otázka zaradenia miestnych komunikácií do siete miestnych komunikácií, nebolo úlohou súdu zamerať dokazovanie na otázku skúmania legálnosti týchto stavieb, teda zamerať dokazovanie na zabezpečenie stavebných, prípadne kolaudačných rozhodnutí príslušných stavebných úradov. K námietke odvolateľa smerujúcej k spochybneniu správnosti zápisu vecného bremena na príslušnom LV príslušným katastrálnym úradom v katastrálnom konaní, odvolací súd uviedol, že súd v občianskom súdnom konaní nie je oprávnený preskúmať takýto postup, nakoľko riešenie týchto otázok je predmetom správneho konania. Navyiac v tej súvislosti považoval odvolací súd za potrebné uviesť, že v zmysle § 8 a nasl. vyhl. č. 136/1991 Zb. sieť miestnych komunikácií pre územie obce tvoria všeobecne prístupné a používané pozemné komunikácie, nezaradené do cestnej siete, ktoré sú okrem iného na území zastavanom alebo určenom na súvislé zastavanie, vzájomne spájajú dve obce (sídľiská) prípadne časti obce (sídľisk pri závodoch) alebo osady a sú pre spojenie dopravne významné. V tomto konaní niet pochyb, že ide o práve takýto prípad. V danom prípade nebolo sporným, že predmetné pozemky sa nachádzajú pod cestou a v ochrannom pásme cesty a pod chodníkom v lokalite ulíc B. a A. v R.. Túto skutočnosť potvrdil samotný žalovaný v odpore voči platobnému rozkazu. Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru o správnosti posúdenia súdom prvej

inštancie, že v tejto veci patrí žalobkyni jednorazová náhrada za vznik vecného bremena, ktoré vzniklo ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. Zároveň odvolací súd uviedol, že v súlade s rozhodovacou praxou sú aj závery o jednorazovej forme náhrady a o premlčaní nároku žalobkyne, kde odkázal na rozsiahlu rozhodovaciu prax.

2.1. Návrhu na prerušenie konania odvolací súd nevyhovel s tým, že konanie pred Ústavným súdom o súlade zákona č. 66/2009 Z. z. s Ústavou, na ktoré žalobkyňa poukazovala, bolo Ústavným súdom odmietnuté (PL. ÚS 24/2020). O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, ktorého prípustnosť odôvodnila nepreskúmateľnosťou a zmätočnosťou odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v časti, v ktorej odvolací súd nevyhovel návrhu žalobkyne na prerušenie konania. Uviedla, že dané odôvodnenie neobsahuje špecifikáciu postupu odvolacieho súdu a ani uvedenie dôvodu, pre ktorý súd návrhu nevyhovel a ktorému návrhu konkrétne (žalobkyňa podala návrh na prerušenie konania 1. júna 2023 a 10. mája 2024) a súčasne uviedla, že odvolací súd odkázal na nesprávne konanie pred Ústavným súdom SR. Vo zvyšnej časti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP žalobkyňa poukázala na dôležitosť posúdenia (ne)súlady zákona č. 66/2009 Z. z. s Ústavou SR pred Ústavným súdom, ktoré by malo zásadný vplyv na rozhodnutie tohto sporu.

3.1. Žalobkyňa prípustnosť dovolania odôvodnila taktiež § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Žalobkyňa uviedla, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu pri riešení otázky legálnosti stavieb vystavaných na pozemkoch, ku ktorým má byť zriadené zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Odvolací súd opomenul skutočnosť, že vecné bremeno tak, ako to vyžaduje § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., vzniká len k stavbám, ktoré boli povolené podľa platných právnych predpisov. Odvolací súd však uvedené nahradil zaradením stavieb-miestnej komunikácie do cestnej siete, ktorá výslovne legálnosť ani nevyžaduje. Odvolací súd tak podľa žalobkyne nahradil preukázanie legálnosti stavieb inštitútom, ktorý legálnosť nevyžaduje a ani ju nenahrádza. Odvolací súd bol podľa názoru žalobkyne povinný vykonať dokazovanie v otázke legálnosti dotknutých stavieb. V danom kontexte poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/292/2021 z 21. apríla 2022 a sp. zn. 1Sžrk/20/2018 z 22. októbra 2019. Ďalej prípustnosť dovolania odôvodnila § 421 ods. 1 písm. b) CSP, kde žalobkyňa zopakovala obdobné tvrdenia, ako v časti prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom ako právnu otázku označila, „či právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká výlučne iba k stavbám, ktoré boli povolené podľa platných právnych predpisov alebo vzniká aj k stavbám, ktoré neboli povolené podľa platných právnych predpisov“.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

10. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne dovolací súd k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (§ 421 CSP). Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd prednostne pristúpil k posúdeniu existencie namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP.

14. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolateľka vyvodila prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, kde namietla nedostatočné odôvodnenie a zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v časti, v ktorej tento odôvodnil nevyhovenie návrhu žalobkyne na prerušenie konania s odkazom na odmietnutie návrhu na preskúmanie súladu zákona č. 66/2009 Z. z. s Ústavou rozhodnutím Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 24/2020.

16. Dovolací súd k uvedenému udáva nasledovné. Odvolací súd vo výroku I. nevyhovел návrhu žalobkyne na prerušenie konania, pričom v obsahu odôvodnenia zmienil návrh žalobkyne datovaný 1. júna 2023, doručený súdu 6. júna 2023 (viď bod 17. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu). Odvolaciemu súdu boli pred rozhodnutím v odvolacom konaní doručené dva návrhy na prerušenie konania, konkrétne návrh z 1. júna 2023 (č. l. 338) odkazujúci na konanie na Ústavnom súde evidované pod č. Rvp 2900/2022 a návrh z 10. mája 2024 (č. l. 354) odkazujúci na konanie na Ústavnom súde evidované pod č. Rvp 46/2024. O navrhovanom prerušení konania teda v prípade predmetných návrhov

rozhodoval až odvolací súd a to v postavení súdu prvej inštancie. V zmysle § 357 písm. n) CSP je odvolanie prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o prerušení konania. Z uvedeného vyplýva prípustnosť riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu, ktorým bolo konanie prerušené. V prípade žalobkyne bolo jej navrhovanému prerušeniu konania nevyhovené. Proti výroku č. I., ktorým odvolací súd nevyhovел návrhu žalobkyne na prerušenie konania preto nebol prípustný riadny opravný prostriedok, na základe čoho nie je prípustné podanie dovolania v tejto časti podľa § 419 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Dovolací súd pre doplnenie poukazuje na skutočnosť, že odmietanie návrhu na preskúmanie súladu zákona č. 66/2009 Z. z. s Ústavou SR Ústavným súdom je známym a opakujúcim sa dejom, čomu zodpovedá aj skutočnosť, že odvolacím súdom v rozhodnutí zmienený návrh na konanie o súlade právnych predpisov, evidovaný pod číslom Rvp 260/2019, bol rozhodnutím Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 24/2022 dňa 21. októbra 2020 odmietnutý. Návrh na konanie o súlade právnych predpisov vedený na Ústavnom súde SR pod evidenčným číslom Rvp 2900/2022, na základe ktorého žalobkyňa odvolaciemu súdu návrhom z 1. júna 2023 navrhla prerušiť konanie, bol odmietnutý dňa 13. decembra 2023 rozhodnutím Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 18/2023. Žalobkyňa zároveň v dovolaní poukázala na návrh na prerušenie konania z 10. mája 2024 odvodzovaný od návrhu Mestského súdu Košice na konanie o súlade právnych predpisov vedenom na Ústavnom súde SR pod evidenčným číslom Rvp 46/2024, ktorý bol Ústavným súdom SR dňa 28. mája 2025 rozhodnutím sp. zn. PL. ÚS 12/2025 taktiež odmietnutý. Nesprávne označenie rozhodnutia Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 24/2022 zo dňa 21. októbra 2020 v rozhodnutí odvolacieho súdu sa preto javí len ako chyba v písaní. Napriek uvedenému je z rozhodnutia odvolacieho súdu dostatočne zrejmé, že odvolací súd nevidel dôvod na prerušenie tohto konania z dôvodu, že Ústavný súd doposiaľ opakovane odmieta návrhy na preskúmanie súladu zákona č. 66/2009 Z. z. s Ústavou SR.

18. Dovolací súd preto dospel k záveru, že keďže proti výroku o nevyhovení návrhu na prerušenie konania nie je prípustné odvolanie, nie je teda proti tomuto výroku prípustný ani dovolací prieskum a to bez ohľadu na skutočnosť, že o predmetnom návrhu rozhodoval odvolací súd v postavení súdu prvej inštancie. Z uvedeného dôvodu sa dovolací súd dovolaním v tejto časti bližšie nezaoberal a dovolanie smerujúce proti výroku I. rozhodnutia odvolacieho súdu vyhodnotil ako nevyhnutné pre neprípustnosť podľa § 447 písm. c) odmietnuť.

19. Dovolateľka v podanom dovolaní, vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nastolila otázku, „či právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká výlučne iba k stavbám, ktoré boli povolené podľa platných právnych predpisov alebo vzniká aj k stavbám, ktoré neboli povolené podľa platných právnych predpisov“.

20. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Relevantný je v tomto smere aj judikovaný právny záver ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 172/03), v zmysle ktorého „ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípade zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane“. Aj z ďalších rozhodnutí ústavného súdu (napr. nálezy sp. zn. I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) vyplýva požiadavka na náležité posúdenie dovolania vo vzťahu k jeho prípustnosti - „pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku, je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane

nesmie ani dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu právnej otázky“.

21. Dovolací súd teda v prvom rade pristúpil k posúdeniu, či dovolateľka riadne a súlade so zákonom a rozhodovacou praxou najvyššieho súdu definovala a špecifikovala právnu otázku, ktorej vyriešenie dovolaním požaduje podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolateľka sa dovolaním domáha vyslovenia odpovede na otázku, či podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká zákonné vecné bremeno aj k stavbám nepovoleným podľa platných právnych predpisov.

21.1. Súd prvej inštancie zamietol žalobu dovolateľky (ktorou sa domáhala náhrady za užívanie jej nehnuteľností žalovaným), z dôvodu premĺčania nároku žalobkyne. Súd prvej inštancie zastal názor, že keďže z rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít vyplýva, že v prípade, že sú pozemky jedného vlastníka užívané od neho odlišným vlastníkom stavieb na nich postavených, pričom sa jedná o stavby slúžiace verejnému záujmu, vzniká na týchto pozemkoch zákonné vecné bremeno, za ktoré obmedzenie vlastníckeho práva prináleží vlastníkovi pozemku náhrada, v zmysle judikatúry v podobe jednorazového plnenia a to ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. nárok vzniká vlastníkovi pozemkov ku dňu 1. júla 2009. Žalovaný si nezriadil vecné bremeno na jeho pozemkoch svojvoľne bez vedomia žalobkyne, ale vecné bremeno vzniklo zo zákona podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., v ktorom prípade ide o vecné bremeno „in rem“, ktoré sa vzťahuje na každého vlastníka zaťaženého pozemku, preto pri zmene vlastníckeho práva nevzniká nový ďalší nárok na náhradu za vecné bremeno. Predmetný nárok vznikajúci vlastníkom pozemkov zastavaných stavbami slúžiacimi verejnému záujmu ku dňu účinnosti tohto zákona preto zároveň podlieha premĺčaniu podľa § 101 OZ v trojročnej premĺčacej dobe, ktorá plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvýkrát, t. j. od 1. júla 2009. Podstatnou bola skutočnosť, že sporné pozemky boli stavbami - miestnymi komunikáciami zastavané najneskôr v roku 1993, kedy v zmysle písomných protokolov z 11. januára 1993 a 26. augusta 1993 predložených do spisu prešli zo štátu na žalovaného podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí. Žalobkyňa sa stala vlastníčkou sporných pozemkov v roku 2019, na základe ktorých všetkých skutočností dospel súd prvej inštancie k záveru o premĺčaní nároku žalobkyne a v súlade s uvedeným záverom odkázal na rozhodovaciu prax. Odvolací súd uvedenému prisvedčil a rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

21.2. Za právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu potom nemožno považovať otázku, či vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká aj k nelegálnym stavbám, kedy žalobkyňa tvrdí, že pokiaľ žalovaný legálnosť stavieb - miestnych komunikácií (stavby vystavané pred rokom 1993 vo verejnom záujme) nepreukázal stavebnými povoleniami a potvrdeniami o kolaudácii, nemožno ich považovať za legálne, na základe čoho na nich zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. nevzniklo. Otázka, či sa v prípade tej ktorej stavby jedná o stavbu, ktorá bola postavená legálne alebo nelegálne na základe povolení, či otázka správnosti zápisu v katastri nehnuteľností je administratívnou otázkou a môže byť predmetom rozhodovania súdom v správnom súdnictve (viď stavebný zákon, katastrálny zákon atď.). Rozhodnutie odvolacieho súdu preto nemohlo závisieť od vyriešenia právnej otázky, ktorej imanentnou súčasťou je vyslovenie legálnosti či nelegálnosti stavieb na sporných pozemkoch na základe stavebných či iných povolení, kedy zároveň z výpisu z LV č. XXXXX vyplýva zápis o zákonomnom vecnom bremene a súčasne predmetom tohto konania bol nárok žalobkyne na náhradu za užívanie pozemkov v jej výlučnom vlastníctve žalovaným. Otázka položená žalobkyňou preto nespĺňa predpoklady na jej riešenie dovolacím súdom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, kedy sa nejedná o právnu otázku, od ktorej rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo.

22. Dovolací súd pre doplnenie poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 561/2024 z 24. októbra 2024, ktorým Ústavný súd načrtol zriadenie zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. aj k neoprávneným stavbám, z ktorého by mohlo byť usudzované, že prípadná neoprávnenosť stavby nie je diskvalifikačným prvkom, na základe ktorého by voči pozemkom pod stavbami historicky slúžiacim verejnému záujmu nevznikalo zákonné vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Ústavný súd uviedol: „Čo sa týka námietky porušenia základného práva vlastníť majetok, treba uviesť, že obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku má osobitný charakter, ktorý

vyplýva z toho, že k jeho faktickému obmedzeniu nedošlo na základe zákona č. 66/2009 Z. z., ale v súvislosti s výstavbou pred rokom 1989. Zákon č. 66/2009 Z. z. je len ďalší spôsob, ktorým zákonodarcu zmierňuje následky osobitnej majetkovej krivdy, ktorá nespočívala v účinnom právnom odňatí vlastníckeho práva, ale v jeho faktickom obmedzení stavbou verejnoprospešného zariadenia bez toho, aby došlo k vyvlastneniu právnych predchodcov vlastníkov. Následok tohto legislatívneho riešenia nemožno obmedziť len na konštatovanie toho, že sťažovateľom súdnym výkladom zákona č. 66/2009 Z. z. nebol priznaný nárok na opakovanú náhradu za zriadenie vecného bremena. Tento zásah treba vnímať s ohľadom na to, že vlastníci pozemku sa svojich vlastníckych práv v súvislosti s neoprávnenou stavbou mohol domáhať už pred prijatím zákona č. 66/2009 Z. z. a rovnako sa mohol v premlčacej dobe domáhať priznania jednorazovej náhrady za dodatočné zriadenie vecného bremena zákonom. Okrem toho sťažovateľom v súvislosti s ich vlastníckym právom zostáva zachovaný nárok na to, že definitívnym riešením historicky podmieneného, pôvodne faktického a po prijatí zákona č. 66/2009 Z. z. aj právneho obmedzenia vlastníckeho práva bude poskytnutie náhradného pozemku v procese pozemkových úprav“.

23. Nad rámec posúdenia prípustnosti dovolania žalobkyne, v kontexte skutočnosti, že žaloba žalobkyne bola zamietnutá z dôvodu premlčania nároku na náhradu za vznik zákonného vecného bremena, dáva dovolací súd do pozornosti rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/99/2024 zo 17. júla 2025, ktoré odkazuje na ďalšiu rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít a z ktorých taktiež vyplývajú závery, že v prípade obmedzenia vlastníckeho práva podľa zákona č. 66/2009 Z. z. ide o tzv. zákonné vecné bremeno, ktoré totožne ako obmedzenie vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z. z. má verejnoprávny charakter, pričom právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vzniklo ex lege jednorazovo iba tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona.

24. Žalobkyňa odvodila prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, na čo nadväzujúce tvrdenia avšak úzko prepojila s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP (ktorým sa dovolací súd zaoberal vyššie). Žalobkyňa v danej časti dovolania taktiež tvrdila, že v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. sa na vznik zákonného vecného bremena vyžaduje legálnosť stavieb, resp. že tieto stavby museli byť povolené podľa platných právnych predpisov, ktoré povolenie malo byť podľa názoru žalobkyne predmetom skúmania súdmi nižších inštancií v tomto konaní. V danom kontexte žalobkyňa označila rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/292/2021 z 21. apríla 2022 (konkrétne bod 19. odôvodnenia), od ktorého záverov sa mal dovolací súd v tomto konaní odkloniť. V prvom rade dovolací súd poukazuje na celkový obsah daného rozhodnutia, z ktorého (body 16. až 18. daného rozhodnutia) vyplýva, že otázku (ne)povolenia a (ne)oprávnenosti stavby vyhodnotil ako skutkovú otázku, ktorou nie je možné sa v dovolacom konaní zaoberať. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/292/2021 z 21. apríla 2022 zároveň dodal, čo zdôrazňuje dovolací súd v tomto konaní, že: „Dovolací súd zároveň konštatuje, že pre posúdenie vzniku zákonného vecného bremena nie je právne významné či je stavba oprávnená, resp. neoprávnená, teda či dal vtedajší vlastníci pozemku súhlas na výstavbu cestnej komunikácie.“ Oprávnenosť či neoprávnenosť stavby je teda podľa najvyššieho súdu aj v tomto konaní vyhodnotená ako bez právneho významu v kontexte aplikácie § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., kedy samotným právnym dôvodom užívania pozemkov pod stavbami je zo zákona vznikajúce vecné bremeno, pričom uvedené bolo len doplnením k záveru najvyššieho súdu, že sa jedná o skutkovú otázku, ktorá nemôže byť predmetom dovolacieho prieskumu, teda sa ňou bližšie nezaoberal. Najvyšší súd síce zmenil vydanie stavebného povolenia na stavbu, avšak v celkovom kontexte daného rozhodnutia sa uvedené javí len ako zmienka v nadväznosti na skutočnosť, že v danom konaní boli žalobcom namietané aj stavebné povolenia, na ktoré žalobca naviazal právnou otázkou, ktorú dovolací súd z dôvodu jej skutkového charakteru neskúmal. Podľa názoru dovolacieho súdu nie je možné uvedenú zmienku považovať za zásadný ustálený názor, podľa ktorého by vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. jednoznačne nevzniklo na pozemkoch, na ktorých sú postavené a dlhodobo využívané stavby verejného významu, ku ktorým avšak z dôvodu ich časovo až historicky vzdialeného okamihu výstavby nebolo možné predložiť stavebné či kolaudačné povolenia. Žalobkyňa taktiež označila rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžrk/20/2018 z 22. októbra 2019, ktoré sa avšak zaoberá skúmaním podmienok na zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností správou katastra, resp. otázkou, či správa katastra pri zápise vecného bremena pochybila, čo je otázkou správneho práva a

správneho súdnictva. Na základe uvedeného nedospel dovolací súd k záveru, že by sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v časti, v ktorej mal odvolací súd podľa názoru žalobkyne pred vyhodnotením vzniku zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. skúmať legálnosť stavby.

25. Dovolací súd dospel k záveru, že procesný postup odvolacieho súdu, ktorý konal v zmysle ustanovení a zásad zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, kedy nevyhovел návrhu na prerušenie konania, nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutie sa nevymyká nielen zo zákonného, ale ani z ústavnoprávneho rámca. Uvedeným postupom preto nedošlo k založeniu namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP a žalobkyňa neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý by mal za následok porušenie jej práva na spravodlivý proces. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne odôvodnené § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

26. Dovolací súd zároveň dospel k záveru, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP založená nebola a to z dôvodu, že dovolateľom tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zistený nebol a pre dovolací prieskum položená otázka nespĺňa požiadavky kladené na formuláciu právnej otázky, a preto dovolanie v časti námietky nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

27. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.